

Oksana Losheniuk
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
at the Department of Management, Marketing and International Logistics
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics*

Лошенко О.В.
*к. е. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту, маркетингу і міжнародної логістики
Чернівецького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-69>

DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL LOGISTICS IN WARTIME CONDITIONS

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Умови воєнного стану в Україні надзвичайно загострили питання виробництва, розповсюдження та доведення товарів до кінцевих споживачів. Особливої значущості набули ланцюги постачання товарів та весь логістичний сервіс, який зазнав грандіозних змін останнім часом. При цьому чітко виокремились завдання міжнародної логістики, які сформувались в наслідок різких динамічних змін у політичних та економічних відносинах між країнами. Відбуваються зрушення – від поглиблених кооперацій між окремими країнами до прецедентних наднаціональних рішень [1].

Нові тренди, спричинені війною в Україні, дозволяють погодитись з трактуваннями міжнародної логістики науковцями та розглядати її як планування, організацію, контроль і управління рухом потоків (матеріальних, фінансових, інформаційних та ін.), які перетинають національні кордони, від точки їх виникнення до кінцевого споживача у просторі і часі [2].

Факторами, які спричиняють суттєвий вплив на функціонування та розвиток міжнародної логістики, на нашу думку, можна вважати, перш за все, стан світової економіки. Пандемія Covid-19 та карантинні обмеження, пов'язані з нею, призвели до різкого зменшення обсягів зовнішнього торговельного обороту та експорту. Проте найбільший негативний вплив на міжнародне логістичне переміщення товарів створила військова агресія з боку росії. Захоплення з перших днів війни українських сіл і міст, морських портів, руйнування крупних промислових підприємств та торговельних центрів порушили звичні процеси та системи розподілу товарів, а відтак шляхи і форми їх руху на світовому ринку. Система міжнародної логістики, ефективність прийняття та вирішення поставлених перед нею завдань безпосередньо залежать від світових ринкових тенденцій, які сьогодні відбуваються відповідно до прогресуючої глобалізації.

Ризики та невизначеність функціонування підприємств різних сфер діяльності у зовнішньому ринковому середовищі зумовлюють необхідність пошуку резервів і напрямів удосконалення управління інфраструктурою та ресурсами на певній території. Особливого значення має надаватись використанню в логістичних процесах інноваційних технологій, направлених на прогресивне функціонування підприємств, раціоналізацію та автоматизацію товарних потоків, підвищення їх конкурентоспроможності, що в кінцевому результаті сприятиме ефективному розвитку економіки країни.

Практики логістичної сфери та науковці зазначають, що сьогодні потрібна трансформація логістичного сектора та розподіл ланцюгів постачання товарів. Акцентується увага на нагальній потребі перенесення ланцюгів поставок максимально близько до країни виробництва чи реалізації власного продукту. У свою чергу, концепція «доставимо вчасно» змінюється на концепцію «доставимо за потреби», а перед фахівцями ставиться завдання пошуку можливостей використання подвійного постачання/пошук (dual sourcing), доставки одного й того самого товару за допомогою декількох постачальників. Разом з тим руйнування та порушення роботи великих складських приміщень повертають такі форми співробітництва як ніаршоринг, оншоринг, які дозволяють відроджувати логістичні процеси на інших більш безпечних територіях, зокрема Західної України. А геополітичні процеси навіть створюють такі формати, як френдшоринг – співробітництво з країнами, що поділяють норми й цінності сучасної глобальної економіки [3].

Водночас система міжнародної логістики характеризується загостренням конкурентної боротьби, зміною макроекономічних показників, відмовою (повною/частковою) від накопичення, зберігання товарів у значних обсягах, посиленням вимог і чітким орієнтуванням споживачів на якісні товари, прогнозуванням попиту та відповідно оптимальним плануванням продажів, що потребує пошуку нових стратегій постачання товарів, які забезпечать підприємствам довгострокову та міцну позицію на вітчизняному та закордонному ринках.

Не можна залишати поза увагою вплив митних відносин України з іншими країнами. Відбувається ускладнення логістичних операцій, які пов'язані з митними бар'єрами країн, перевітками та оглядами на територіях та ділянках просування товарів, запровадженням та правилами дії комендантських годин, забезпеченням безпечних зон, місць відвантаження та доставки товарів і т.п. Спостерігаються великі витрати, які пояснюються деяким перенаправленням імпортних вантажів, оскільки вони були вивантажені в різних портах по всьому світу. Також досі існує проблема із бюрократичними процедурами, зокрема на кордоні є прикордонний контроль, митний, фітосанітарний, ветеринарний тощо [4].

Надзвичайно потужна робота проводиться на законодавчому рівні. Відбувається пошук альтернативних шляхів для налагодження функціонування логістичних процесів, продовжується робота над збільшенням спроможності експорту товарів.

Водночас, попри війну, скорочення виробництва і проблеми з логістикою, Україна залишається залученою у світову економіку. Із початком війни інтегрованість із ринками ЄС, на які припадає майже 2/3 товарного експорту, тільки посилилась. Тому звісно економічні перспективи, насамперед ЄС і США, впливатимуть на Україну – через канал торгівлі, надання фінансової, гуманітарної і воєнної допомоги [5].

Таким чином, міжнародна логістика потребує кардинальної трансформації. Тенденції сучасного розвитку міжнародної логістики, на нашу думку, полягають у запровадженні електронної логістики, основні процеси якої запускаються через on-line трансакції. Цифровізація логістичного бізнесу має стати не лише модним трендом, а й необхідністю задля забезпечення стійкої конкурентоспроможності на ринку.

Література:

1. Кісіль Р. Як війна в Україні змінює світову логістику. Основні тренди логістичного ринку, спричинені війною в Україні. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/24/688538/>.
2. Трушкіна Н., Сербіна Т. Міжнародна логістика у системі зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*.

2022. Vol. 1(3). P. 101-114 URL: <https://isg-journal.com/international-science-journal-of-management-economics-finance/> DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20220103.7>.

3. Міценко Н. Г., Міщук І. П. Сутність та проблеми функціонування системи міжнародної логістики в екстремальних умовах. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. № 68 (2022). С. 20-27. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/issue/view/100> DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-68>.

4. Ісаченко О. Зберегти та забезпечити: як змінилася логістика в Україні під час війни. URL: <https://mind.ua/openmind/20241674-zberegti-ta-zabezpechiti-yak-zminilasya-logistika-v-ukraini-pid-chas-vijni>.

5. Гетманцев Д. Світова економіка у 2023 році залишиться під впливом високої інфляції та сповільнення зростання, але оптимізму побільшало. Що це означає для України? URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/886579.html>.